

Izabela Gass, Ewa Furmańska, Anna Tomczak

SPUŚCIZNA

PO BARBARZE TOPORSKIEJ - MACKIEWICZ

(1913 – 1985)

(I – 2)

Rapperswil 2006

SPIS TREŚCI

Podstawa prawna.....	2
Wstęp do inwentarza archiwalnego.....	3
I. Dzieje twórcy zespołu	
II. Dzieje zespołu	
III. Charakterystyka archiwalna zespołu	
IV. Zawartość zespołu	
V. Analiza metod porządkowania	
Inwentarz.....	11
Bibliografia.....	30

PODSTAWA PRAWNA

Spuścizna po Barbarze Toporskiej została opracowana na podstawie Wytycznych Archiwum Polskiej Akademii Nauk opracowania spuścizn archiwalnych po uczonych. Warszawa 1990 r.

WSTĘP DO INWENTARZA ARCHIWALNEGO

I. Dzieje twórcy zespołu

Barbara Toporska-Mackiewicz urodziła się 23 sierpnia 1913 roku w Warszawie.

Polonistykę i filozofię studiowała na Uniwersytecie Poznańskim. W 1934 roku rozpoczęła pracę w wileńskim dzienniku „Słowo”, w 1937 została redaktorką dodatku literackiego tego pisma. Współpraca z dziennikiem trwała do czasu wydania ostatniego numeru pisma, 18 września 1939, które przestało się ukazywać w chwili przekroczenia polskich granic przez wojska sowieckie.

Pracując w „Słowie” poznała Józefa Mackiewicza, dziennikarza zatrudnionego w redakcji gazety już od 1923 roku, znanego później powieściopisarza i bezkompromisowego antykomunisty, z którym wkrótce związała się na resztę swego życia. Zamieszkali razem w Czarnym Borze, podwileńskiej miejscowości, gdzie kupili dom z ogrodem.

Na wieść o wkroczeniu Armii Czerwonej do Polski Toporska wraz z Mackiewiczem ratując się przed okupacją sowiecką uciekła do Kowna, na Litwę, gdzie rząd litewski otworzył granicę dla polskich uchodźców wojennych. Tego samego roku wojska sowieckie na skutek zawartego układu ustąpiły z Wilna (miasto zostało przekazane Litwinom), i oboje powrócili do Czarnego Boru, gdzie mieszkali aż do roku 1944.

W zmienionej sytuacji politycznej, w latach 1939-40 Barbara Toporska pracowała dla „Gazety Codziennej”, na której wydawanie w Wilnie otrzymał koncesję Józef Mackiewicz. Kiedy w czerwcu 1940 roku Armia Czerwona ponownie wkroczyła do Wilna, oboje wycofali się z aktywnego życia dziennikarskiego i politycznego, utrzymując się głównie z wyprzedaży rzeczy.

W maju 1944 roku, kiedy wojska niemieckie zaczęły się wycofywać na Zachód Barbara Toporska i Józef Mackiewicz postanowili uchodzić z Wilna. Zatrzymali się w Warszawie, gdzie wiosną-latem wydali trzy numery podziemnego pisma „Alarm”, reprezentującego antysowiecką orientację polityczną. Tuż przed wybuchem powstania warszawskiego wyjechali do Krakowa. Tam jeszcze przed dalszym etapem ucieczki „przed wyzwoleniem” rozpowszechniali w obiegu podziemnym broszurę o wymownym tytule *Optymizm nie zastąpi nam Polski*. W styczniu 1945 roku udało im się dotrzeć do Wiednia, gdzie niespodziewanie otrzymali pomoc od uciekających przed komunizmem Tatarów w postaci dwóch miejsc w „tatarskim” pociągu ewakuacyjnym, którym dojechali aż do Mediolanu. W maju, już po ustąpieniu Niemców z Włoch, Barbara Toporska i Józef Mackiewicz przenieśli się z Mediolanu do Rzymu. Tam oboje na dwa lata ściśle związali się z Polskim II Korpusem. Toporska pracowała wtedy w redakcji „Orła Białego”. Dorabiała „sekretarzowaniem” i szydełkowaniem.

Po kilku latach spędzonych w Londynie (1947-1954), gdzie rozpoczęła pracę jako free-lance dla sekcji polskiej radia „Głos Ameryki”, została sprowadzona do Monachium do otworzonego tam działu „Głos Ameryki z Europy”. Po jego likwidacji współpracowała jeszcze jakiś czas dla centrali „Głosu Ameryki” w Waszyngtonie.

W polskiej prasie emigracyjnej ukazywały się liczne artykuły i wiersze jej pióra (głównie w londyńskich „Wiadomościach”, ale także w paryskiej „Kulturze”, „Dzienniku Polskim”, „Kurierze Polskim” i in.). Wyposażona w zdolności literackie i publicystyczną pasję tym goręcej wspierała pisarską działalność swego wysoce utalentowanego towarzysza życia. To jemu poświęciła znakomitą część swojej energii i zaangażowania.

Po przebytej w 1963 roku operacji raka, w okresie rekonwalescencji sama zaczęła pisać powieści. A także malować. Pierwsza powieść „Siostry” ukazała się w roku 1966 i została nagrodzona przez Akademię Literacką „Wiadomości”

jako „najwybitniejsza książka wydana na emigracji w 1966 roku”. Kolejne powieści „Poczwarka i motyle” i „Martwe zwierciadło” zostały wydane razem w tomie „Na wschód od dzisiaj” w 1970 roku. W roku 1981 ukazała się „Spójrz wstecz, Ajonie!”, a w 1982 „Na Mlecznej Drodze”. Autorstwa Barbary Toporskiej jest także tom poezji „Athene noctua” z 1973 roku. W roku 1984 część jej artykułów prasowych została przedrukowana w zbiorze publicystyki jej i Józefa Mackiewicza „Droga Pani...”.

Przez cały ten okres pisarka walczyła z chorobą, przechodziła kilka operacji, przebywała w sanatoriach. I wszystko to w wyjątkowo niekorzystnych warunkach materialnych. Należy podkreślić, że przez ostatnie lata swego życia oboje korzystali z pomocy społecznej. Załamana i zrezygnowana po śmierci Józefa Mackiewicza zmarła w kilka miesięcy po nim, 20 czerwca 1985 roku w Niemczech, w klinice w Oberaudorf w wieku 71 lat. Prochy obojga złożono w Londynie. Ich związek był związkiem bezdzietnym.

II. Dzieje zespołu

Materiały po Barbarze Toporskiej-Mackiewicz na mocy jej testamentu z 22 kwietnia 1985 r. zostały przekazane - wraz ze spuścizną Józefa Mackiewicza – do Muzeum Polskiego w Rapperswilu. Spuścizna ta jest zespołem, który nie był wcześniej opracowywany, ale nosi ślady niefachowego porządkowania, prawdopodobnie zajmowała się tym Barbara Toporska-Mackiewicz.

Materiały te znalazły się w Rapperswilu za pośrednictwem Niny Kozłowskiej.

III. Charakterystyka archiwalna zespołu

1. Tytuł zespołu: „Spuścizna po Barbarze Toporskiej-Mackiewicz 1913 - 1985”
2. Granice chronologiczne zespołu : 1945–1985
3. Granice terytorialne zespołu: Europa, Ameryka Płn.
4. Rozmiary zespołu: 89 jednostek archiwalnych
5. Charakterystyka techniczna zespołu: w zasobie zawarte są akta luźne i zszyte, rękopisy, maszynopisy, druki, rysunki, fotografie, nagrania, albumy z wycinkami prasowymi, mikrofilm
6. Stan zachowania: dobry
7. Mikrofilmowanie: nie zostało przeprowadzone
8. Brakowanie: nie zostało przeprowadzone.

IV. Zawartość zespołu

	POZYCJA INWENTARZA
I. Materiały twórczości literackiej	1 - 20
A. Proza	1 - 9
B. Poezja	10 - 11
C. Teksty prasowe	12 - 18
D. Materiały warsztatowe	19
E. Popularyzacja	20
II. Materiały twórczości artystycznej	21
III. Materiały biograficzne	22 - 29
IV. Korespondencja	30 – 78
A. Korespondencja wpływająca rodzinna	30 - 47
B. Korespondencja wpływająca od osób trzecich	48 - 64
C. Korespondencja wpływająca od instytucji i organizacji, wydawnictw, redakcji	65 - 73
D. Korespondencja wychodząca rodzinna	74
E. Korespondencja wychodząca do osób trzecich	75
F. Korespondencja wychodząca od instytucji, organizacji, wydawnictw, redakcji	76 - 78
V. Materiały o twórcy spuścizny	79 - 83
VI. Materiały osób obcych	84 - 88
VII. Materiały fonograficzne	89

V. Analiza metod porządkowania

Pracę nad materiałami spuścizny rozpoczęto od dokładnego zapoznania się z zespołem i biografią Barbary Toporskiej-Mackiewicz. Następnym etapem było nadanie materiałom spuścizny układu zgodnego z Wytycznymi Archiwum Polskiej Akademii Nauk z 1990 r. opracowania spuścizn archiwalnych pouczonych.

Materiały zostały podzielone na grupy i podgrupy. Utworzono 89 jednostek, wydzielono następujące części: I. Materiały twórczości literackiej, II. Materiały twórczości artystycznej, III. Materiały biograficzne, IV. Korespondencja, V. Materiały o twórcy spuścizny, VI. Materiały osób obcych, VII. Materiały fonograficzne.

W grupie pierwszej zebrano maszynopisy czterech powieści Toporskiej: „Na mlecznej drodze”, „Na wschód od dzisiaj”, „Siostry” i „Spójrz wstecz, Ajonie!”. Znalazły się tutaj również zbiór wierszy „Athene noctua”, artykuły do prasy oraz skromne objętościowo materiały warsztatowe. Napisane na podstawie esejów Karola Wędziagolskiego „Pamiętniki” umieszczono w materiałach osób obcych. Zgromadzone tu archiwalia pochodzą z lat 1959-1984 i zawierają się w 20 jednostkach.

Grupa druga to materiały twórczości artystycznej. Składają się na nią rysunki, pastele, akwarele, szkicownik i dokumentacja fotograficzna prac.

Trzecią grupę tworzą materiały biograficzne, do których włączono m.in. dokumenty osobiste, dokumentacje dotyczącą stanu zdrowia i materiały odnoszące się do pomocy społecznej udzielanej Mackiewiczom. Pozostałe archiwalia z tej grupy to dokumentacja finansowa (głównie rozliczenia z „Głosem Ameryki, którego to Toporska była wieloletnim współpracownikiem”) i materiały sprawy sądowej przeciwko tejże właśnie rozgłośni radiowej.. Szczególną uwagę w tej części inwentarza zwraca dziennik Barbary Toporskiej prowadzony od roku 1961 aż do śmierci. Całość zamyka teczka z testamentami,

aktem zgonu, mowami pogrzebowymi i nekrologami. W grupie tej zawarte są dokumenty z lat 1945-1985, liczy j.a. 8.

Grupa czwarta obejmuje korespondencję z lat 1951-1985 i jest najobszerniejsza (zawiera 41 j.a.). Dominuje tutaj korespondencja rodzinna oraz listy z rozgłosnią „Głos Ameryki”.

Na grupę piątą – materiały o twórcy spuścizny (1955-1984), składają się recenzje prac Toporskiej. Dwie ostatnie grupy to materiały osób obcych i materiały fonograficzne – bardzo skromne, liczące razem tylko pięć jednostek.

Inwentarz spuścizny po Barbarze TOPORSKIEJ- MACKIEWICZ

I. Materiały twórczości literackiej

A. Proza

1. „Na mlecznej drodze”, powieść
b.d. [przed 1982], msp., l., k. 316, 1 teczka
2. „Na mlecznej drodze”, powieść
b.d. [przed 1982], msp., l., k. 317, 1 teczka
3. „Na wschód od dzisiaj”; pierwsza z dwóch powieści tworzących ten zbiór zatytułowana „Poczwarka i motyle”
b.d. [przed 1970], msp., l., k. 69
4. „Na wschód od dzisiaj”; druga z dwóch powieści tworzących ten zbiór zatytułowana „Martwe zwierciadło”
b.d. [przed 1970], msp., l., k. 123
5. „Siostry”; fragment powieści: rozdział: „Przeznaczenie”
b.d. [przed 1966], msp., l., k. 94
6. „Siostry”, fragmenty rozdziału „Przeznaczenie”, z korektą
b.d. [przed 1966], msp., rkp., l., k. 75
7. „Spójrz wstecz, Ajonie!”, powieść
b.d. [przed 1981], msp., l., k. 378, 1 teczka
8. „Spójrz wstecz, Ajonie!”, powieść
b.d. [przed 1981], msp., l., k. 377, 1 teczka
9. **Wstępy i posłowania B.T. do publikacji Józefa Mackiewicza**
 1. „Fakty, przyroda i ludzie”, [przed 1984]

2. „Ściągaczki z szuflady Pana Boga”, [1984]
(tekst zawiera treść listu B. T. do Niny Karsov w sprawie w.w. posłowania)
msp., druk, l., k.17

B. Poezja

10. „**Athene noctua**”; zbiór wierszy z przedmową
b.d [przed 1973], msp., wycinki prasowe, l., k. 66
11. „**Athene noctua**”; zbiór wierszy
1973, msp. l., k. 75

C. Teksty prasowe

12. **Artykuły do prasy**
1. „O demokracji (3). Król i opinia publiczna”, [1971]
 2. „Do redaktora „Wiadomości”, [1971]
 3. „Szymon Szechter czyli Nina”, [1983]
 4. „Pani Dozia i ja, czyli o czym się nie mówi” (bruliony do artykułu „O wolność słowa na emigracji”), b.d.
msp., l., k. 78
13. **Prasa „Dodatek Tygodniowy >Ostatnich Wiadomości<”**
1957, 1959-1960, druk, l., k. 16
14. **Prasa „Dziennik Polski”, artykuły**
1961-1962, 1980, druk, l. k. 18
15. **Prasa „Głos Kobiet”, „Gwiazda Polarna”, „Kurier Polski”, artykuły i wiersze**
1962, 1980, 1982, druk, wyc. pras., broszury, sz., l., k. 35
16. **Prasa „Ostatnie Wiadomości”, „Przegląd”, artykuły**
1960, 1983, druki prasowe, l., k. 3

17. **Prasa „Wiadomości” (Londyn), artykuły**
1959-1961, druk, l., k. 32
18. **Prasa – „Wiadomości” (Londyn), artykuły**
1962, 1967, 1970-1971, 1978, 1979, druk, l., k. 33

D. Materiały warsztatowe

19. **Szkice/brudnopisy polemik. Notatki.**
b. d., rkp., l., k. 8

E. Popularyzacja

20. **Reklamy książek B. T.-M.**
1970, 1973, 1981, 1982, druki ulotne, l., k. 14

II. Twórczość artystyczna

21. **Rysunki, pastele, akwarele. Dokumentacja fotograficzna prac.**
1974, 1 szkicownik (k. 52), luźnych k. 13, 1 pastel, 1 akwarela, 2 fot.

III. Materiały biograficzne

22. **Dokumenty osobiste. Paszporty, dowody tożsamości, karty biblioteczne, legitymacje ubezpieczeniowe, zaświadczenia z pracy i inne dokumenty. Fotografie legitymacyjne B.T.-M.**
1945–1984, druk, msp., koperty, zdjęcia, j. ang., niem., pol., l., k. 67
23. **Dziennik B.T.-M.**
1961–1985, rkp., msp., j. fr., niem., pol., brulion, l., k. 68
24. **Dokumentacja finansowa. Gł. rozliczenia: Głos Ameryki.**
1948–1983, druk, rkp., j. ang., niem., pol., l., k. 119

25. **Materiały dotyczące pomocy społecznej.**
1978–1985, msp., druk., j. niem., l., k. 10
26. **Materiały dotyczące stanu zdrowia B. M.-T.: przebieg choroby, leczenia, analizy lekarskie.**
1963–1985, rkp., msp., druk, j. niem., pol., k.130, 22 fot. rtg
27. **Tekst pozwu, upoważnienie dla adwokata w sprawie przeciw „Głosowi Ameryki”.**
po 1966 r., msp., druk., j. niem., j. pol., l., k. 21
28. **Notatki własne:** terminarz wydawniczy, notatki dot. gry w brydża, dyspozycje dla Józefa Mackiewicza, adresy, wykazy rozmów telefonicznych.
b.d., rkp., msp., druk., j. niem., pol., 3 bruliony, l., k. 241
29. **Testamenty, akt zgonu, mowy pogrzebowe, nekrologi. Korespondencja K. Zamorskiego do Redaktora „Polskiego Dziennika” w sprawie nekrologu B. T.-M.**
1965, 1985, msp., rkp., druk, kserokopie, l., k. 14, koperta 1

IV. Korespondencja

A. Korespondencja wpływająca rodzinna

30. **Brykczyński Roman**, cioteczny brat J. Mackiewicza i jego żona Lucy
1970-1977, rkp., msp., l. k. 6
31. **Łozoraitis Wincunia z domu Matulaitis, z mężem Stasysem i córką Dainą;** cioteczna siostra J. Mackiewicza
1961-1980, rkp., rysunki, zdj., kartki poczt., koperty, j. niem., pol., l., k. 127
32. **Mackiewicz Antonina, Mackiewicz Halina**
1. Mackiewicz Antonina z domu Kopańska, pierwsza żona
 2. J. Mackiewicza;
1970-1973, rkp, kartki poczt., zdjęcia, koperta, l., k. 62

3. Mackiewicz Halina, córka J. Mackiewicza;
1972-1978, 4 kartki poczt.

33. Mackiewicz Józef

1964–1982, msp., rkp., l., k. 112

34. Mackiewicz Wanda – Orłoś [?] Stefan

1. Mackiewicz Wanda z domu Krahelska, żona Stanisława Cat-Mackiewicza, brata J. Mackiewicza;
1957-1974, rkp., msp., druk, kartki poczt., koperty, k. 20
2. Orłoś Kazimierz, syn I. Orłoś;
1976-1985, rkp., kartka poczt., l. k. 3
3. Orłoś Maciej, wnuk I. Orłoś;
1973-1985, rkp., kartka poczt., koperta, l. k. 4
4. Stefan [Orłoś]?
1984-1985, msp., k. 2

35. Ina (Seweryna) Orłoś, siostra J.M.; 1968-1974

rkp., kartki poczt., l.; k. 127

36. Ina (Seweryna) Orłoś; 1975–1978

rkp., l., k. 119

37. Ina (Seweryna) Orłoś; 1979-1981

rkp., kartki poczt., l., k. 148

38. Ina (Seweryna) Orłoś; 1982–1985

rkp., kartki poczt., l., k. 179, 2 fotografie (dołączona notatka Niny Kozłowskiej [?] dot. powiązań rodzinnych J. M.)

39. Niemczyk Agnieszka (później Tempska), córka A. Niemczyk, bratanicy J. Mackiewicza

1981-1984, rkp., msp., zdjęcia, kartki poczt., koperta, l., k. 24

40. Niemczyk Aleksandra, Niemczyk Piotr

1. Niemczyk Aleksandra (Oleńka), bratanica J. Mackiewicza
(dołączone opowiadanie A. Niemczyk „Pokolenia”)
1979-1985, rkp., msp., kartki poczt., l., k. 46

2. Niemczyk Piotr, syn A. Niemczyk, bratanicy J. Mackiewicza
1979, rkp., kartki poczt., l., k. 4

41. Ramit Grażyna z domu Matulaitis, cioteczna siostra J. Mackiewicza.

1977–1980, rkp., kartki poczt., l., k. 16

42. Skrzydlewska Hanna, siostra B. T.-M.; 1972–1984

rkp., kartki poczt., l., k. 31

43. Skrzydlewska Hanna

Korespondencja z częściową datacją (miesięczną i dzienną),
rkp., kartki poczt., l., k. 79

44. Skrzydlewska Hanna

b.d., rkp., kartki poczt., l., k. 40

45. Alwidas, syn I. Żyłowskiej, córki J. Mackiewicza, wnuk J. Mackiewicza

1978–1984, rkp., kartki poczt., zdjęcia, l., k. 31

46. Żyłowska Idalia, córka J. Mackiewicza

1966-1985, rkp., msp., kartki poczt., koperty, l., k. 103

47. Żyłowska Idalia, córka J. Mackiewicza

(dołączony list I. Żyłowskiej do Iny Orłosiowej)

b.d., rkp., msp., kartki poczt., koperty, l., k. 62

B. Korespondencja wpływająca od osób trzecich

48. Korespondenci: Akuła – Bzowski

1. Akuła K.; 1985, rkp., j. lit., k.1, koperta 1

2. Augustowski Zygmunt, 1985, msp., k.1, koperta 1

3. Balicka Romana; 1979, rkp., msp., kserokopie; k. 6
4. Bątkiewicz Drogomira; 1973-1981, rkp., k. 16
5. Bechler Wanda; 1967-1982, msp., rkp., kartka poczt., k. 10
6. Bednarczyk Czesław; 1964-1966, msp., rkp., k. 4
7. Bielatowicz Jan; 1961, msp., 1 k.
8. Bieler Ursula; 1973-1985, rkp., j. niem., k. 3
9. Brzozowska Krystyna; 1985, msp., k. 1
10. Budzińska Ela i Tadeusz, mąż; 1963-1983, rkp., kartki poczt., k. 29
11. Bzowski (?) S., 1985, msp., j. niem., k. 1

49. Korespondenci: Charkiewicz - Czulowski

1. Charkiewicz Walerian; 1945, msp., k. 3
2. Chilecki Andrzej i Erika; 1981-1985, rkp., msp., k. 4
3. Chmielowiec Irena; 1972-1985, rkp., msp., kartki poczt., k. 12
4. Chmielowiec Michał; 1960-1973, rkp., msp., kartki poczt., k. 11
5. Cybichowska Hela; 1976-1981, rkp., kartki poczt., k. 10
6. Czaja Antoni; 1967-1968, rkp., msp., kartka poczt., k. 5
7. Czapski Józef; 1969, rkp., k. 1, koperta 1
8. Czulowski Antoni, (dołączony list A. Cz. do dyrektora The American Institute of Polish Culture w Miami); 1981, msp., kartka poczt., k. 3

50. Korespondenci: Deloff – Dusza

1. Deloff Barbara z rodziną; 1968-1975, rkp., msp., kart. poczt., j. franc., pol., k. 6
2. Depta Siegmund; 1985, rkp., msp., kartka poczt., k. 3
3. Drewnowski Jan i Jadwiga; 1985, rkp., k. 1
4. Dusza Edward; 1972-1985, rkp., msp., k. 31

51. Korespondenci: Farbender – Goranowska

1. Farbender Manon; 1969, 1 kartka pocztowa, j. niem.
2. Fischer Katharina; 1985, 1 kartka pocztowa, j. niem.
3. Friedl von Oten H.; 1985, rkp., kartki poczt., j. niem., k. 5
4. Fryd Joseph; 1966, rkp., k. 1

5. Genal Milly; 1961, rkp., kserokop.j. niem., k. 8, koperta 1
6. Gnauck Gerhard; 1985, rkp., k. 1
7. Gnauck Magdalena; 1982-1985, rkp., msp., kartki poczt.,
k. 27, koperta 1
8. Goldschlag Fryderyk; 1971, msp., k. 2
9. Gołkowski Cezary; 1984, rkp., k. 1
10. Gonshorek Maria; 1980, rkp., k. 1
11. Gorlich G.; 1985, rkp., k. 1
12. Goranowska Anna i Marek; [1985], rkp., k. 1

52. Korespondenci: Grabowska – Grodzicka

1. Grabowska Alina; 1971, rkp., msp., kartka poczt., k. 2
2. Grabowska Irena; 1956-1985, rkp., msp., kartki poczt., k. 12
3. Grodzicka Hala; 1967-1985, rkp., msp., kartki poczt., k. 61, koperta 1

53. Korespondenci: Hartmann – Izdebska

1. Hartmann Karl; 1985, rkp., kartka poczt., k. 2, koperta 1
2. Hemar Marian; 1971, msp., 1 k.
3. Hildebrandt Maria; 1985, rkp., kartka poczt., j. niem., k. 2
4. Hoffman J.; 1960, msp., k. 1
5. Hoffmann Elisabeth; 1985, kartka pocztowa, j. niem., k. 1, koperta 1
6. Holak (?) L.; 1963, rkp., k. 1
7. Horko Tadeusz; 1960, rkp., k. 2
8. Hornyblterens (?); 1951, msp., j. ang., k. 3
9. Iglkowska Krystyna; 1983, msp., k. 1
10. Iwaniuk (?) W.; 1973, rkp., k. 2
11. Izdebska-Walenska Wanda; 1973, msp., k. 2

54. Korespondenci: Jabłoński – Jurzykowska

1. Jablonski Hildegard(a) i Zygmunt; 1978-1985, rkp., msp., kserokopie,
kartki pocztowe, j. niem., k. 25, koperta 1
2. Jacewicz Alfons; 1975, kartka pocztowa, k. 1

3. Jagielski Tibor, 1985, rkp., k. 3
4. Jankowski Paweł; 1969-1973, rkp., msp., kartki poczt., k. 5
5. Janta W.; 1984, msp., k. 1
6. Januszewska Anna; 1963-1967, rkp., k. 2, koperta 1
7. Jegliński Piotr; 1985, rkp., k. 1, koperta 1
8. Jenne Beniamin Józef; 1974-1985, msp., k. 20, koperta 1
9. Jeśman Czesław; 1985, rkp., k. 4, koperta 1
10. Jurkowska Rysia; 1976-1985, rkp., kartki poczt., k. 22
11. Jurzykowska Milena; 1967, msp., k. 2

55. Korespondenci: Kadenacy - Karsov

1. Kadenacy Tadeusz; [1985], rkp., k. 1
2. Kajka (?) J.; 1973, rkp., k. 1
3. Karsov Nina; 1970-1985, rkp., msp., kartki poczt., wycinek pras., kserokop., k. 78

56. Korespondenci: Kicki – Kupfer

1. Kicki Władysław; 1962, msp., k.1
2. Kirsch Zofia; 1974-1985, msp., kartki poczt., k. 4
3. Klein Hans; 1985, msp., j. niem., k. 2, 1 koperta
4. Klimaszewski Bronisław i Maria; 1950, rkp., k. 3
5. Kon Leopold; 1970, rkp., msp., k. 2
6. Kosinski Jerzy; 1968-1970, msp., k. 5
7. Kossowska Stefania; 1982-1985, msp., kartki poczt., k. 5
8. Kowalewska Halina; 1972-1975, rkp., kartki poczt., k. 7
9. Kowalewski Janusz; 1955-1985, msp., k. 12
10. Kowerda Borys; 1985, rkp., k. 1, koperta 1
11. Kozłowski Nina; 1985, rkp., kartki poczt., k. 3, koperta 1
12. Kupfer Joachim; 1975-1985, rkp., kart. poczt., kserokop., k. 5

57. Korespondenci: Laks – Łysek

1. Laks Szymon (dołączony tekst S. Laksa „Archipelag w Archipelagu”); 1972-1983, msp., rkp., kartki poczt., k. 26
2. Leser Tadeusz; 1984-1985, msp., rkp., k. 5
3. Lisiecka Alicja; 1963-1983, rkp., msp., kartki poczt., k. 31
4. Loewenfeld Dorothea; 1985, rkp., j. niem., k. 2
5. Łysek Paweł; 1971-1973, msp., rkp., k. 3

58. Korespondenci: Markiel – Orłow

1. Małuska A., 1952, msp., k. 1
2. Markiel Stanisław; 1979-1982, rkp., k. 2
3. Matulewicz de Pomian Alicja, 1976-1985, msp., rkp., kartki poczt., wycinek pras., zdjęcia; k. 15, koperta z notatką 1
4. Maurer Jadwiga; 1971-1985, rkp., msp.; 9 k., koperta 1
5. Mayer Marianna i Adalbert; 1976-1984, rkp., 5 kart. poczt., j. niem.; k. 9
6. Mayer Rosi; [1985], rkp., j. niem., k. 1
7. Merchel Emilia; b. d., rkp., k. 1
8. Miązek Bonifacy, ks., (dołączony list ks. B. Miązka do o. Holdebert); 1971-1985, msp., kartki poczt., j. niem., pol.; k. 6, 2 koperty
9. Mikiciuk Stanisław z rodziną; 1985, rkp., k. 1
10. Miłosz Czesław; 1971, rkp., k. 1
11. Moszczyński Wiktor; 1973, rkp., msp., k. 3
12. Müller Erika; 1974-1976, rkp., j. niem., k. 3
13. Müller Józef; 1965-1970, rkp., k. 3
14. Nowakowski Tadeusz; 1985, rkp., k. 1, koperta 1
15. Obertyńska Beata, 1972, msp., k. 1
16. Okulicz Kazimierz; 1961-1978, rkp., kartki poczt.; k. 11
17. Olszowa Anna; 1985, msp., k. 2
18. Orekhoff B.; 1985, rkp., j. franc.; k. 1, 1 koperta
19. Orłow Harold; 1981, msp., k. 1

59. Korespondenci: Panine – Rzepeccy

1. Panine; 1985, rkp., j. lit., k. 2

2. Pawłowski Jan; 1985, rkp.; k. 3, 2 koperty
3. Piątek Zbigniew (dołączone tłum. Z. Piątka na ang. artykułu B. T.-M. „Emigrantka mimo woli”); 1975, msp., wycinek pras., j. ang., pol.; k. 12
4. Polturak Irena; 1972, msp., k. 2
5. Pragier Adam; 1970-1973, rkp., msp., k. 3
6. Prandecka Barbara; 1985, 1 kart. poczt., 1 koperta, 1 karta wizyt.
7. Pronobis Witold, dr; 1985, msp., k. 2
8. Rhode Gotthold, dr; 1974-1985, rkp., msp., kartki poczt., kserokop. druk. artykułu, j. niem., pol.; k. 22, 1 koperta
9. Romanowiczowa Zofia; 1973, rkp., k. 4
10. Rosenbaum-Zyur M.; 1983-1984, 2 kartki poczt.
11. Rumińska Józefa; 1985, 1 kartka poczt., 1 koperta
12. Rybiński Czesław; 1979, msp., k. 1
13. Rzepeccy Hanka, Krzysztof i Ryszard; 1985, msp., k. 1

60. Korespondenci: Sakowska – Stankiewicz

1. Sakowska Stefania; b.d., rkp., k. 1
2. Sakowski Juliusz; 1961, msp., k. 2
3. Sapieha Lew; 1963, msp., k. 2
4. Schwarzer Ilse, b.d., j. niem., kart. poczt. 1
5. Siedlarewicz Michał; b.d., rkp., k. 1
6. Siemaszko Zdzisław; 1983-1985, msp., wycinki pras., k. 9
7. Sikora Wojciech; 1983-1985, rkp., msp., kserokop., k. 5
8. Skotnicki Jan W.; 1985, rkp., msp., kartki poczt.; k. 8, koperty 2, 1 fotografia
9. Sołowijowa Maria; 1962, rkp., k. 1
10. Sosnowska (H)anna; 1978-1985, rkp., msp., k. 5, koperta 1
11. Spiess Barbara i Stefan; 1985, rkp., j. niem., k. 2, koperta 1
12. Stankiewicz Zina; 1961-1981, rkp., k. 9
13. Stankowska Wanda; 1963-1967, rkp., kartki poczt.; k. 16, koperta 1

61. Korespondenci: Stevens – Świdzińska

1. Stevens Harry; 1951, msp., j. ang., k. 2

2. Strauss Franz Josef; [1985], msp., j. niem., k. 1
3. Strzetelski Tadeusz (dołączone wiersze T. Strzetelskiego „Pe-gaźne rymy”, „Cacanka”); 1959-1981, msp., k. 16 (na odwrocie listu z 29.08.1981 list B. Toporskiej do J. Mackiewicza)
4. Szczęsna Zofia; 1981-1983, rkp., k. 16
5. Szechter Szymon, 1972-1983, msp., rkp., kserokop., k. 5
6. Szubska Barbara; 1973-1985, msp., rkp., k. 11
7. Świdzińska Halina, 1985, rkp., k. 1

62. Korespondenci: Taylor – Uszkoff

1. Taylor Nina; 1985, msp., k. 2
2. Teichfeld Zofia; 1973, rkp., kart. poczt.; k. 3
3. Terlecki Tymon; 1981-1985, rkp., kart. poczt.; k. 4, koperty 2
4. Trościanko Wiktor; 1977-1982, rkp., msp., k. 17
5. Trościanko Wiwa; 1968-1985, rkp., msp., kart. poczt.; k. 18, koperta 1
6. Trościanko Pacusia; 1970-1974, rkp., msp.; k. 4, koperta 1
7. Toruńczyk Barbara; 1976-1983, kart. poczt., k. 3
8. Truchan Barbara; 1982-1985, msp., rkp., kserokop.; k. 5, koperta 1
9. Tyszkiewicz Eugeniusz; 1985, rkp., k. 1, koperta 1
10. Urbańska – Poznańska Urszula; 1965-1981, rkp., kart. poczt.; k. 6, koperta 1
11. Ushkoff Wiera; 1985, rkp., k. 1, koperta 1

63. Korespondenci: Wasowski - Żuranecka

1. Wasowski Jan; b.d., 1 kart. poczt.
2. Vincenz Kazimierz; 1965, 1 kartka poczt.
3. Wilk F.; 1965, msp., k. 1
4. Wohnout Wiesław; 1981-1985, rkp., k. 9
5. Wojnarowicz Tatiana; 1984-1985, rkp.; k. 6, koperty 2
6. Wujastyk Stanisław; 1985, rkp., k. 1, koperta 1
7. Zabłocki Tadeusz; 1985, rkp., k. 1
8. Zaleski August; 1966, rkp., k. 1
9. Zamorski Kazimierz; 1969, msp., k. 1, 2 kartki pocztowe

10. Zatzler Margarete; 1985, rkp., j. niem., k. 1
11. Zbyszewski Karol; 1961-1981, rkp., k. 3
12. Zielińska-Danilewicz Maria; 1981-1982, msp., k. 2
13. Zieliński Leszek; 1981, msp., k. 1
14. Zwereńło Bronisława; 1951, 1983, rkp.; k. 2, zdj. 1
15. Żochowski Stanisław; 1985, msp., k. 2
16. Żółkiewicz Leszek; 1971, msp.; k. 1, koperta 1
17. Żuranecka Krystyna; 1965-1975, rkp.; k. 23, zdj. 2, koperty 2

64. Listy i kartki pocztowe od osób nieustalonych.

1959–1981, rkp., msp., j. ang., franc., niem., pol., l., k. 113

**C. Korespondencja wpływająca od instytucji, organizacji, wydawnictw,
redakcji**

Instytucje, organizacje, wydawnictwa amerykańskie

65. Głos Ameryki, 1952-1953

msp., k.62 (gł. Gidyński Joseph C., Szlenker John)

66. Głos Ameryki, 1954-1955

msp., rkp., k.66 (gł. Gidyński Joseph C., Szlenker John, Grabowska Irena)

67. Głos Ameryki, 1956-1959

msp., k. 56 (gł. Gidyński Joseph C., Szlenker John)

68. Głos Ameryki, 1960-1964

msp., kserokop., k. 57 (Gidyński Joseph C.)

69. Głos Ameryki, 1965-1968

msp., rkp., j. ang., j. niem., (Gidyński Joseph C., Buell, William A., Szlenker John, Bloomfield Alexander, Woźnicki Marion J.)

70. The American Institute of Polish Culture – Walker and Company

1. The American Institute of Polish Culture (Lutosławski Jordan A. T.); 1980, msp., k. 3
2. "The Atlantic Monthly"; 1959, msp., j. ang., k. 1
3. The Kościuszko Foundation; 1972, 1981, msp., k. 4
4. Michigan Avenue National Bank of Chicago, 1963, rkp., k. 1
5. Pilsudski Institute of America; msp., k. 3, 1 koperta
6. Polish American Immigration & Relief Committee, 1963, msp., k. 1
7. "Polonia" Weekly; 1972, msp., k. 2, koperta 1
8. St. Martin's Press, 1960, rkp., k. 1
9. Wanda Roehr Foundation; 1966, msp., k. 1
10. Walker and Company, 1968, msp., j. ang., k. 3

Instytucje, organizacje, wydawnictwa europejskie

71. Francja, Niemcy, Polska, Szwajcaria

1. Francja:

Instytut Literacki (gł. Giedroyc Jerzy, Hertz Zofia); 1955-1985, msp., k. 44

Zeszyty Literackie (Toruńczyk Barbara); 1983-1984, msp., k. 2

Polskie Towarzystwo Historyczno-Literackie. Biblioteka Polska; b.d., rkp., msp., k. 1

2. Niemcy:

Ambasada i Konsulat Generalny St. Zjedn. Ameryki (Głos Ameryki) (Smith John. L., Erdman Jan); 1954-1956, rkp., msp., j. ang., pol., k. 27

Alimex-Handel-GmbH, 1985, druk, j. niem., k. 1, koperta 1

Internationale Gesellschaft für Menschenrechte, 1985, msp., j. niem., k. 1
„Ostatnie Wiadomości”; 1958, msp. k. 1

Osteuropa-Institut München. Bibliothek; 1985, msp., j. niem., k. 1

„Pogład”-„Meinung”; 1983-1985, msp., (gł. Klimczak Edward), 1983-1985, msp., k. 6

3. Polska:

Uniwersytet Wrocławski, 1961, msp., k. 1, koperta 1

Urząd Stanu Cywilnego w Rybniku, 1965, msp., k. 2

4. Szwajcaria:
Fundacja im. Kościelskich (Zygmunt Marzys), 1980-1981, msp., rkp.,
wycinek pras.; k. 5
Muzeum Polskie w Rapperswilu; 1982, 1985, msp., k. 4
Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Polskiego w Rapperswilu, 1980, 1985,
msp., k. 2

72. Organizacje, instytucje, wydawnictwa , redakcje z Wielkiej Brytanii:

1. Ambasada Stanów Zjedn. Ameryki; 1954, rkp., msp., k. 3
2. Biblioteka Polska (Danielewiczowa Maria); 1964-1970, rkp., msp., k. 3
3. The British Broadcasting Corporation, Polska Sekcja (Pośpieszalski A.);
1953-1955, msp., k. 2
4. Caldra House LTD (gł. Sakowski Juliusz); 1966-1982, msp., rkp., k. 27
5. „Dziennik Polski” (gł. Horko Tadeusz, Bregman A.); 1953-1983, msp.
rkp., wycinki pras.; k. 31
6. Komitet Obywatelski Pomocy Uchodźcom Polskim; 1953, msp., k. 1
7. Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rządu RP, 1966, msp., kserokop., k.
11
8. Oficyna Stanisława Gliwy; 1972, msp. k. 1

73. Organizacje, instytucje, wydawnictwa , redakcje z Wielkiej Brytanii:

1. Polska Fundacja Kulturalna (gł. Czułowski Antoni, Trębacz S.); 1980-
1984, msp., k. 47
2. „Przegląd Powszechny”; 1976, msp., k. 1
3. „Plus Publications”; 1984, msp., k. 1
4. “Tydzień Polski”; 1982-1984, msp., k. 2
5. „Wiadomości” (gł. Grydzewski Mieczysław, Chmielowiec Michał,
Kossowska Stefania); 1952-1981, rkp., msp.; k. 50, 3 portrety J.
Sakowskiego autorstwa B. Toporskiej
6. Zjednoczenie Polek na Emigracji (Leśniak Maria); 1962, 1980, rkp., msp.,
k. 3
7. Zrzeszenie Studentów Polaków Zagranicą; 1952, msp., k. 1

8. Związek Pisarzy Polskich na Obczyźnie (Lisiewicz Teodozja); 1968, msp., k. 2
9. Inne; 1950, msp., j. ang., k. 1

D. Korespondencja wychodząca rodzinna

74. Mackiewicz Halina - Orłoś Ina i Kazimierz

1. Mackiewicz Halina, córka J. Mackiewicza; 1977, rkp., msp; k. 2, 1 kart. poczt.
2. Mackiewicz Józef, b.d., rkp., k. 2 (na jednej kartce znajduje się również list-maszynopis w j. ang. do Mr. Roberts nieustalonego autorstwa)
3. Matułaajtis Vincunia, siostra cioteczna J. Mackiewicza; b.d., msp., k. 1
4. Orłoś Ina (Seweryna) i Kazimierz, siostra i siostrzeniec J. Mackiewicza; 1981, kserokopia msp., k. 1

E. Korespondencja wychodząca do osób trzecich

75. Korespondenci: Case – Krukowski

1. Case Clifford P.; 1971, msp., j. ang., k. 1
2. Dusza Edward; 1981, msp., kserokop., k. 2
3. Jurzykowskie Krystyna i Jolanta; 1980, msp., k. 2
4. Karsov Nina; 1983-1984, kserokop. msp., k. 4
5. Krukowski Edward; b.d., msp., k.1

F. Organizacje, instytucje, wydawnictwa, redakcje

76. Głos Ameryki i inne instytucje amerykańskie.

1. Głos Ameryki (Gidyński Joseph C., Szlenker John, Grabowska Irena, Bloomfield Alexander, Woźnicki Marion J.); 1952-1968, msp., k. 96
2. The Institute of Polish Culture, 1982, msp., k. 2
3. Legion Młodych Polek, 1980, msp., k. 2
4. „Polonia” Weekly, 1972, msp., k. 1

77. Organizacje, instytucje, wydawnictwa, redakcje europejskie

1. Francja
Zeszyty Literackie (Toruńczyk Barbara); 1983, msp., k. 1
2. Kanada
Polsko-Kanadyjska Federacja Kobiet; 1980, msp., k. 2
3. Niemcy
Ambasada i Konsulat Generalny Stanów Zjedn. Ameryki (Smith John L., Donelly, Erdman Jan); 1954, msp., rkp., j. ang., pol., k. 17
„Begegnung mit Polen“, 1968, msp., k. 1
4. Wielka Brytania
Caldra House LTD (Filipowicz T.); 1980, 1982, msp., k. 2
„Dziennik Polski”; 1980, msp., k. 1
Polska Fundacja Kulturalna (gł. Czułowski Antoni, Trębacz S.); 1980-1984, msp.; k. 52, notatki 6 k.
„Przegląd Powszechny”, 1976, msp., k. 3
„Wiadomości” (Michał Chmielowiec), 1971, msp., rkp., k. 2
Zjednoczenie Polek na Emigracji (Leśniak Maria); 1980, msp., k. 2
Związek Pisarzy Polskich na Obczyźnie (Lisiewicz Teodozja); 1968, msp., k. 2

78. Nieustalone

1945–1980, rkp., msp., j. ang., niem., pol., l., k. 7

6. Materiały o twórcy zespołu

79. Tekst o ucieczce B. T.-M. z terenów polskich zajętych przez Rosjan w 1939 r. Wypis z archiwum rodzinnego F.M. Mayer

1979, msp. j. niem., k.1

80. Recenzje powieści „Siostry”, „Na wschód od dzisiaj”, „Spójrz wstecz, Ajonie!”

1966–1981, msp., kserokop., j. franc., niem., pol., l., k. 64

81. Recenzje prac B. T.-M.

1. Tumash Vituat, „Język Białoruski na Wawelu” – list do redaktora „Wiadomości” (reakcja na „Polityka polska wobec Białorusinów”), ok. 1962, msp., k. 5
2. Tekst audycji radiowej RWE „Cultural Commentary”: Recenzja Zbysławy z książki „Na mlecznej drodze”, 1983, kserokop. msp., k. 6
3. Wycinki prasowe, 1955-1981, k. 15
4. Mikrofilm, klitek 7

82. Recenzje prac B. T.-M.

Album z recenzjami prac B. T.-M. i jej własnymi tekstami; 1966-1980, wycinki prasowe, zdjęcia, k. 23

83. Recenzje prac B. T.-M.

Album z recenzjami prac B. T.-M. i jej własnymi tekstami; 1980-1984, wycinki prasowe, k. 25

7. Materiały obce

84. Korespondencja osób trzecich do osób trzecich

1959-1972, msp., j. niem., pol, k. 8

85. Karol Wędziagolski „Pamiętniki: Wojna i Rewolucja. Bolszewicki Przewrót. Kontrrewolucja. Warszawski Epilog” [napisała B. Toporska]

1972, msp., k. 354

(poniżej 3 teczki z pierwotnymi tekstami K. Wędziagolskiego)

86. Karol Wędziagolski „Wojna i Rewolucja”

1967, msp., k. 254

87. Karol Wędziagolski. „Przewrót. Kontrrewolucja – Doński Etap”

1967-1968, msp., k. 142

88. Karol Wędziagolski. „Kontrewolucja – Kijowski Etap. Kontrewolucja – Warszawski Etap”.

Poświadczenie nagrody przyznanej przez Fundację im. A. Jurzykowskiego.

1968, 1974, msp., k. 276

8. Materiały fonograficzne

89. Taśmy z nagraniami piosenek B. T. Krótka rozmowa B. Toporskiej z J. Mackiewiczem.

1980, 2 kasy magnetofonowe

9. Załączniki

90. Fotografia Barbry Toporskiej

b. d., fot. 1

BIBLIOGRAFIA

1. Nowa Encyklopedia Powszechna, t. VI.
Warszawa: PWN, 1997, s. 416.
2. Malewski Jerzy (Bolecki Włodzimierz), *Wyrok na Józefa Mackiewicza*.
Wydawnictwo Puls. Londyn 1991.
3. Miłosz Czesław, *Koniec Wielkiego Xięstwa*.
Kultura, Paryż 1989, nr. 500.
4. Nowak-Jeziorański Jan, *Polska z oddali*.
Wydawnictwo Odnowa, Londyn, 1988.
5. Lewandowski Waclaw, *Józef Mackiewicz*. Londyn 2000.
6. *List otwarty do Jana Nowaka* (19 polskich pisarzy).
Paryż 1989, Zeszyty Historyczne nr. 89.
7. Tomaszewski Longin, *Kronika Wileńska 1939-1941*.
Wydawnictwo PoMOST, Warszawa 1990.